

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Sanja Počuča

O ČEMU NAS POUČAVAJU PERRAULTOVE BAJKE?

ZAVRŠNI RAD

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Preddiplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

O ČEMU NAS POUČAVAJU PERRAULTOVE BAJKE?

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Dječja književnost s medijskom kulturom

Mentorica: doc.dr.sc. Valentina Majdenić

Sumentorica: Andrea Vučetić, asist.

Studentica: Sanja Počuča

Matični broj: 2951

Osijek, srpanj 2018.

SAŽETAK

Bajka je književna vrsta u kojoj se čudesno isprepliće sa zbiljskim. Djeca se s njom susreću od najranijih dana i ima veliki utjecaj na njih. Neke od najpoznatijih dječjih bajki prvi je objavio Charles Perrault, francuski pisac 17. stoljeća u svojoj zbirci *Pripovijesti ili priče iz prošlosti*, poznatije pod nazivom *Priče majke guske*. Njegove su bajke prepune nasilja i zbog toga se smatraju neprimjerenima za djecu, ali im nikada nisu ni bile namijenjene. Ovaj rad nastoji dokazati da, usprkos povremenim oštrim kritikama njegovih bajki, Perrault ipak unosi odgojnu dimenziju u svaku od njih. U tom smislu, autorica ovoga rada analizira najpoznatija četiri naslova: *Crvenkapicu*, *Pepeljugu*, *Trnoružicu* i *Modrobradog* te dokazuje da Perraultove bajke ipak valja promatrati s pozitivnog aspekta jer djeci pomažu nositi se s različitim emocijama i problemima.

Ključne riječi: Charles Perrault, bajke, djeca, poučnost.

SUMMARY

Fairy tale is a literary genre where the miraculous is mixed with the real. Children meet the fairy tale very early and it has a big impact on them. Charles Perrault, French writer from 17th century, published some of the most famous children's fairy tales in his book called *Stories or Tales from Times Past* or *Tales From Mother Goose*. His fairy tales are full of violence and because of that most people think that they are inappropriate for kids. It is important to mention that they had never been intended for children. This work is trying to prove that despite sharp criticism, Perrault does introduce an educational dimension into all his fairy tales. In that sense, the author of this work analyses four of his most famous fairy tales: *Little Red Riding Hood*, *Cinderella*, *The Sleeping Beauty in the Wood* and *Blue Beard*. With that analysis she proves that Perrault's fairy tales should be observed from positive aspect because they help children to deal with different emotions and problems.

Key words: Charles Perrault, fairy tales, kids, education

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. OSNOVNA OBILJEŽJA BAJKE	4
3. ŽIVOT, DJELOVANJE I KNJIŽEVNO STVARALAŠTVO CHARLESA PERRAULTA	6
3.1 Život i djelovanje Charlesa Perraulta	6
3.2 Književno stvaralaštvo Charlesa Perraulta	6
4. BAJKE CHARLESA PERRAULTA	8
4.1 Crvenkapica	8
4.2 Pepeljuga	9
4.3 Ljepotica iz usnule šume ili Trnoružica	12
4.4 Modrobradi	14
5. POUČNOST BAJKE	16
6. ZAKLJUČAK	18
7. LITERATURA	19

1. UVOD

Bajka je jedan od najstarijih oblika usmene narodne književnosti te književna vrsta s kojom se djeca susreću od najranijih dana i koja na njih ima veliki utjecaj. Ona pomaže djetetu odgovoriti na brojna pitanja i pruža mu utjehu. Najpoznatiji su pisci klasičnih bajki Charles Perrault i braća Grimm, a s pojavom umjetničkih bajki titulu svjetski najpoznatijeg bajkopisca preuzima Hans Christian Andersen dok se u Hrvatskoj Ivanu Brlić Mažuranić počinje nazivati „hrvatskim Andersenom“.

U ovom radu autorica analizira bajke unutar književnog stvaralaštva Charlesa Perraulta, francuskog književnika 17. stoljeća. Toliko je vješto *iskvario* narodne priče da su ih nakon određenog vremena zavoljela i djeca, iako je poznato da on svoje bajke nije namijenio djeci. S obzirom da su njegove bajke često bile na meti kritičara kao neprimjerene zbog pojave nasilja, autorica je izabrala ovu temu jer smatra da njegove bajke imaju značajnu književnu vrijednost i da donose moralno ispravne pouke o društvenim problemima koji su aktualni i danas.

Cilj je ovoga rada, na temelju pregleda dosadašnjih spoznaja teoretičara bajki, analizirati likove i motive nekih najpoznatijih Perraultovih bajki te otkriti čemu one poučavaju svoje čitatelje. Pritom će se naglasiti dobre i negativne osobine njegovih bajki, ali i pokušati objasniti zašto bi one bile značajne za djecu predškolske dobi.

2. OSNOVNA OBILJEŽJA BAJKE

Priča je glavna vrsta dječje književnosti koja prati djecu od trenutka kada progovore do kraja djetinjstva. Ta književna vrsta pred djecu stavlja različite pustolovine i pruža im mogućnost da dublje upoznaju svijet oko sebe. Prema postanku, priča se dijeli na narodnu i umjetničku (Milan Crnković, Dubravka Težak, 2002: 21-22). Postavlja se pitanje gdje je tu bajka? Bajka proizlazi iz narodne priče, a otvara put razvoju umjetničke priče.

Valja započeti od etimologije riječi *bajka*. Sama riječ potječe od glagola „bajati“ što znači vraćati i/ili čarati. Postoji i još jedan naziv, ali zastarjeli, *gatka* te dolazi od glagola „gatati“ (Pintarić, 1999: 11). U njemačkom jeziku postoje dva naziva za bajku pri čemu prvi naziv *Zaubermächen* označava onu bajku u kojoj je čudesno vidljivo i prisutno, dok drugi naziv *Novellenmärchen*, onu u kojoj čudesnoga ili nema ili je jedva vidljivo (Crnković, 1990: 19).

Brojne su definicije bajke, no u ovom će se poglavlju izdvojiti definicije, odnosno obilježja bajke najznačajnijih teoretičara bajke. Tako Milivoj Solar smatra da je bajka osobita književna vrsta u kojoj se čudesno i nadnaravno isprepliću sa zbiljskim tako da između njih nema pravih suprotnosti. Smatra da se upravo zbog toga bajka zbog toga može shvatiti kao predknjiževna ili granična književna vrsta. Nadalje, André Jolles kazuje da je u toj književnoj vrsti sve napravljeno tako da odgovara naivnom moralu (Pintarić, 1999: 11). Milan Crnković smatra da je bajka jedan od najstarijih oblika usmenog narodnog stvaralaštva i da polazi od mitološkog poimanja svijeta te dodaje da je „ona slikovito, u ruho razigrane mašte odjeveno, prikazivanje svijeta“ (Crnković, 1990: 21).

Bajka je puno više od same priče. Osim svoje književno-umjetničke vrijednosti, ima i veliku psihološku vrijednost. Marie-Louise von Franz najpoznatija je teoretičarka na području psihološke interpretacije i analize bajke. Prema njoj, „bajke su najčešći i najjednostavniji izrazi psihičkih procesa kolektivnog nesvjesnog. Pod pojmom kolektivnog nesvjesnog shvaća se sveukupnost tradicija, konvencija, običaja, predrasuda, pravila i normi ljudskog kolektiviteta koji svijesti neke skupine, kao cjeline, daje usmjerenje, odnosno prema kojima pojedinci te skupine obično žive bez previše razmišljanja. Bajka objašnjava samu sebe, odnosno njezino je značenje sadržano u ukupnosti njezinih motiva međusobno povezanih slijedom pripovijedanja“ (Franz, 2007: 11-12).

Bajka se prvo javlja u narodnoj književnosti, pri čemu valja naglasiti da su upravo bajka i novele najvažnije vrste narodne priče. Bitna je razlika između njih ta da je u bajkama čudesno prisutno, a u novelama nije. Narodna bajka ima strogo određenu i lako prepoznatljivu strukturu. Likovi nisu detaljno opisani ni u fizičkom, ni u psihičkom pogledu (Crnković i Težak, 2002: 22). Nema tragova statičnih opisa, a dinamični su opisi u funkciji suradnje, npr. vjetar se može javiti kao protivnik ili kao pomoćnik. Sve se događa u neodređenom prostoru ili vremenu (Crnković i Težak, 2002: 22-23).

Za razvoj umjetničke priče iznimno je važna bajka. Na tom putu postupno će se mijenjati i uvoditi opisi prirode, likova, duševnih stanja. Likovi će se izgrađivati kao karakteri i predstavljati dobro ili zlo. Likovi u bajkama nisu dvolični kao što je to u stvarnosti. Mogu biti ili dobri ili zli. Tom se umjetnom polarizacijom koja odgovara duhu djeteta nastoje razriješiti neke moralne dileme (Grgurević, Fabris, 2012). Često je dobrota vidljiva i u fizičkom izgledu lika. I zlim je likovima darovana ljepota, ali ona u njima izaziva pakost i taštinu. U većini bajki zloća je najčešće trajna osobina lika (Pintarić, 1999: 13-14).

Jedni od najranijih i najpoznatijih pisaca bajki bili su Perrault i braća Grimm. Njihove priče pripadaju prijelaznom obliku iz narodne bajke u umjetničku (Crnković i Težak, 2002: 23). „Ako o Perraultovim i Grimmovim bajkama govorimo kao o umjetničkim bajkama, a ne narodnim, onda je to zato što su i Perrault i Grimm, bilježeći narodne bajke, unosili u njih sebe i dali vlastite prerade, a ne originalne narodne bajke“ (Crnković, 1990: 31).

3. ŽIVOT, DJELOVANJE I KNJIŽEVNO STVARALAŠTVO CHARLES A PERRAULTA

3.1 Život i djelovanje Charlesa Perraulta

U 17. stoljeću pojavljuju se prve knjige namijenjene djeci te Charles Perrault koji je bio veliki dar dječjoj književnosti (Crnković i Težak, 2002: 46). Rođen je 12. siječnja 1628. godine, a umro je 15. svibnja 1703. godine. Rodio se u bogatoj obitelji koja je živjela na kraljevskom dvoru. Roditelji su njega i njegovih sedmero braće i sestara odgajali u duhu neprihvatanja popularnog praznovjerja što je za tadašnje vrijeme bila naznaka prosvjetiteljstva. Školovao se za odvjetnika te je radio kao inspektor građevine (Jean, 2007: 278).

Zanimljivo je spomenuti da je za svoga života dvadeset godina bio blizak prijatelj Jeana Baptiste a Colbert a, financijskog ministra poznatog kralja Louisa XIV, te je, zahvaljujući tome, imao velik utjecaj na jačanje apsolutne kraljevske vlasti. Charles Perrault bio je zadužen za umjetnost. Njegova je zadaća bila stvoriti strukturu koja će nadzirati umjetnost i tako kontrolirati intelektualce. Sudjelovao je u osnivanju akademija za znanost, umjetnost, glazbu, arhitekturu i drugo. Aktivno je sudjelovao u politici i književnosti. Bio je ambiciozan i čvrst u svojim stajalištima (Jean, 2007: 278).

Sa svojom je braćom bio na čelu onih koji su se borili protiv obožavanja antike i ustaljenih klasicističkih kanona. Zalagao se za novu, narodu bližu umjetnost (Crnković, 1990: 31). Zagovarao je napredak književnosti, osobito suvremenih književnika poput Moliérea nad antičkim. Smatrao je da je napredak moguć jedino kroz katoličku vjeru. Svoju je teoriju objasnio uspoređujući je s političkim razvojem u poemi *Stoljeće Luja Velikoga (Le Siècle de Louis le Grand)* te u 4 sveska komparativnih književnopovijesnih spisa *Paralele starih i modernih (Parallèles des Anciens et des Modernes)*.¹

3.2 Književno stvaralaštvo Charlesa Perraulta

Svoje prve bajke *Griselda, Budalaste želje, Princeza u magarećoj koži* objavio je 1694. godine, prvo zasebno, a zatim ih je skupio u zbirku *Priče u stihovima (Contes en vers)* (Jean,

---

¹ Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pribavljeno 23. 6. 2018., sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47719>

2007: 278-279). Njegove su bajke nastajale tako da je sa svojim sinom Pierraultom d'Armancourtom obilazio sela, ispitivao ljude koji znaju bajke i zatim ih zapisivao. Pod sinovljevim imenom 1697. godine objavio je zbirku *Pripovijesti ili priče iz prošlosti (Histoires ou Contes du temps passé)*, koja je poznatija pod naslovom *Priče majke guske (Contes de ma mère l'Oye)*, s antologijskim bajkama *Crvenkapica (Le Petit Chaperon Rouge)*, *Uspavana ljepotica/Trnoružica (La Belle au bois dormant)*, *Pepeljuga (Cendrillon)*, *Mačak u čizmama (Le Maître Chat ou le Chat botté)*, *Palčić (Le Petit Poucet)*, *Modrobradi (Barbe-Bleue)*, *Vile (Les Fées)*, *Kraljević Čuperak (Riquet à la houppe)*, itd. (Pintarić, 1999: 79).

U tim je bajkama usustavio poetiku koju će kasnije slijediti većina bajkopisaca. Slika svijeta opisana je i prikazana nadnaravnim te čudesnim događajima i likovima. Početak i završetak su stereotipizirani, a pisac se služi jednostavnom kompozicijom i jezikom te stilom zasnovanim na ponavljanjima (Pintarić, 1999: 79). To što je na korice stavio ime svoga sina, dječaka, a ne svoje, govori koliko je on, službenik Colbertova ministarstva i član Akademije, to djelo smatrao manje vrijednim od svojih uličnih rasprava. Ta mu je knjižica ipak proslavila ime diljem svijeta. Zbirka *Priče majke guske* odmah je doživjela veliki uspjeh što je bilo neobično za tadašnje vrijeme jer bajke koje su bile napisane za salone nisu bile popularne među nižom klasom (Crnković, 1990: 31).

Njegove se bajke odlikuju odmjerenim klasicističkim pripovijedanjem te slikovitim i privlačnim narativnim formulama koje alegorijski problematiziraju obitelj i društveni poredak. Perrault u narodnu priču unosi opise, a odjeću, ponašanje i običaje prilagođava gospodskom društvu. Ostavlja jednostavan izričaj, ali oslobađa ga pretjerane grubosti, ponavljanja i jednoličnosti (Crnković, Težak, 2002). U njegovim bajkama ima i stihova i galanatnog pripovijedanja te moraliziranja s dozom francuske ironije prevučene naivnošću (Crnković, 1990). Perrault je vrlo vješto preoblikovao narodnu priču te je postigao puni uspjeh u svome vremenu. Narodna je priča s njime započela proces nastajanja umjetničke priče (Milan Crnković, Dubravka Težak, 2002: 47).

Njegove se bajke često karakteriziraju kao one koje su prepune nasilja i, samim time, neprimjerene djeci. Važno je napomenuti da njegove bajke nisu ni bile namijenjene djeci, nego društvu iz bogatih francuskih salona. Ima li smisla što je tako okrutno kažnjavao svoje likove? Što iza sebe kriju motivi koji se pojavljuju u njegovim bajkama? Poučavaju li nas njegove bajke nečemu ili su samo isprazne priče? Sve navedeno saznat ćemo u analizi nekih njegovih najpoznatijih bajki od kojih je prva na redu *Crvenkapica*.

4. BAJKE CHARLESA PERRAULTA

4.1 Crvenkapica

Priča o Crvenkapici, ljupkoj i nevinoj djevojčici koju proguta vuk, postoji u različitim verzijama bajki. Većini je najdraža verzija braće Grimm u kojoj vuk bude zaslužen kažnjen, a baka i Crvenkapica ponovno oživljavaju, no Perraultova je verzija ipak ponešto drugačija. Naime, baka je djevojčici sašila crvenu kapuljaču za jahanje po kojoj je dobila upravo to ime. Majka šalje Crvenkapicu da bolesnoj baki odnese kolač i lončić maslaca. Djevojčicu put vodi kroz šumu gdje susreće vuka, ali je vuk ne napada odmah zbog drvosječa koji se nalaze u blizini. S velikom lakoćom i naivnošću Crvenkapica obavještava vuka kamo ide i što nosi baki (Bettelheim, 2004: 147).

Postoje različita tumačenja Crvenkapice. Za potrebe završnog rada prikazuju se teze Brune Bettelheima i Sharon P. Johnson. Tako Johnson smatra da baka postaje lagana žrtva zločina time što je prikazana kao bolesna i oslabljena te živi sama. Kao što bakina bolest baku čini laganom žrtvom, tako i Crvenkapicu njezina fizička malenost čini lakom metom. Prikazana je kao naivna, pomalo priglupa djevojka sa sela čija se nevinost i lakovjernost suprotstavlja s lukavošću i inteligencijom vuka (Johnson, 2003: 329-230). Takvo njezino stajalište o Crvenkapici može se primijetiti u tome da ona, bez razmišljanja i propitkivanja, ulazi u postelju s vukom: *Vidjevši je kako ulazi, vuk reče, skrivajući se u postelji ispod pokrivača: „Stavi kolač i lončić maslaca na škrinju pa lezi pokraj mene.“ Crvenkapica se svuče, legne u postelju te se začudi vidjevši kakva je baka bez odjeće pa reče: „Bako, kako imate velike ruke!“²*

Bettelheim se slaže s Johnson u mišljenju o Crvenkapici. S obzirom da se ne odupire i ne pokušava pobjeći, zaključuje da je ili glupa ili da želi biti zavedena. Crvenkapica, prikazana kao naivna, privlačna djevojčica, zanemaruje majčine opomene i svjesno uživa u neprimjerenim situacijama pretvarajući se u posrnulu ženu. Kao takva, nikako nije pogodan lik za poistovjećivanje (Bettelheim, 2004: 149). Nakon ovog razgovora kojeg nema u verziji braće Grimm, slijede uobičajena pitanja o velikim ušima, očima i zubima. Sama bajka završava poukom u stihovima.

Perrault nije želio samo zabaviti publiku nego je i svakoj svojoj priči želio dati moralnu pouku. Stoga nakon bajke slijedi pjesmica koja izlaže pouku da djevojčice, nadasve mlade i zgodne, ne bi smjele slušati svakakve ljude. Vukovi se javljaju u svakakvim oblicima, ali

---

² Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

najopasniji su oni koji ulicom prate djevojke pa im čak ulaze i u kuću (Bettelheim, 2004: 148). Pouka ove bajke djecu uči ono što bi već trebala znati, međutim, prema mišljenju Johnson, otkriva i odnos između spolova, podržava nasilje i kriminal. Iako je vuk ubio dvoje ljudi, njegova djela nisu kažnjena (Johnson, 2003: 331).

Karakteristike vuka odgovaraju stajalištu društva o muževnosti, muškarci su jaki i inteligentni te muškoj seksualnosti, muškarci su aktivni, ponekad i agresivni. Izborom vuka za predstavljanje muške seksualnosti, Perrault je izrazito naglasio mušku sklonost prema nasilju. Životinjska obilježja vuka mogu implicirati i na to da je muško ponašanje više vođeno nagonom nego razumom. Slično tome, karakteristike Crvenkapice i njezine bake odgovaraju uvriježenom mišljenju društva o ženama. Žene su lijepe, manje inteligentne od muškaraca, bespomoćne i slabe, pomalo pasivne (Johnson, 2003: 331-332).

U Perraultovoj obradi *Crvenkapice* naglasak je na spolnom zavodjenju. Većina djece spolni čin vidi kao čin nasilja jednog partnera nad drugim. Povrh toga, treba primijetiti da se nasilje u Perraultovoj bajci događa u krevetu nad neodjevenom djevojčicom. Nemoguće je znati koje su bile namjere Perraulta ili kako bi suvremeni čitatelj mogao interpretirati ovu situaciju, ali Perraultov opis situacije izuzetno je blizak sceni silovanja (Johnson, 2003: 332).

Cijela bajka svojim naslovom, a ujedno i imenom djevojčice, naglašava crvenu boju koja simbolizira žestoke osjećaje, pri tome uključujući i spolne. Crvena kapa koju baka daje djevojčici može se gledati kao simbol preuranjene spolne privlačnosti. Ime *Crvenkapica* ukazuje na to da nije malena samo kapa, nego i djevojčica. Premalena je da izađe na kraj s onim što ta kapa predstavlja i što njezino nošenje priziva (Bettelheim, 2004: 152).

Perraultova *Crvenkapica* gubi na privlačnosti jer je pretjerano objašnjeno značenje bajke. Perrault sve čini jasnim što je više moguće. Očito je da njegov vuk nije grabežljiva zvijer, nego metafora koja na taj način ništa ne prepušta slušateljevoj mašti. Sve dobre bajke imaju značenja na mnogo razina, a dijete samo određuje koje mu je značenje u tom trenutku važno. Otkrivanje skrivenih značenja bajke treba biti intuitivno i spontano postignuće djeteta, a to se može dogoditi jedino ako se djetetu didaktički ne kaže što bi trebao biti predmet priče (Bettelheim, 2004: 148-149).

4.2 Pepeljuga

Pepeljuga je, uz *Crvenkapicu*, jedna od najomiljenijih bajki. Danas su poznata njezina dva oblika od kojih jedan potječe od Perraulta, a drugi od braće Grimm. Te se dvije verzije znatno razlikuju. Perrault je uzeo građu bajke, očistio je od svega onoga što je smatrao

prostačkim, poboljšao osobine likova i tako napravio prikladnu priču za pričanje na dvoru. Određene je pojedinosti izmislio, a brojne i izmijenio kako bi priču uskladio sa svojim estetskim shvaćanjima (Bettelheim, 2004: 215-216). Moguće je da je bila namijenjena isključivo dječjim sobama iz doba Louisa XIV. i time je logično da je Perrault izbacio prostačke motive (Zlatar, 2007: 76).

Pepeljuga je to ime dobila zato što je živjela u pepelu. Naime, *Pepeljuga* je na engleskom jeziku prevedena kao *Cinderella*, što je površan i netočan prijevod francuskog *Cendrillon*, koji ističe njezin život u pepelu. Francuska riječ *cendre* koja je izvedena iz latinske riječi *cinerem* označava pepeo, za razliku od engleske riječi *cinders* koja označava ugljen. Oxfordski rječnik engleskog jezika ističe kako riječ *cinders* nije etimološki povezana s francuskom riječi *cendres*. Ovo je važno zbog samog značenja imena *Pepeljuga*. Pepeo označava čistu tvar, ostatak potpunog izgaranja; dok je ugljen prljavi ostatak nepotpunog izgaranja (Bettelheim, 2004: 218).

„Perraultova je Pepeljuga sladunjava i bljutavo dobra i potpuno joj nedostaje poduzetnost (što vjerojatno objašnjava Disneyjevo opredjeljenje za Perraultovu verziju kao osnovu za njegovu obradu priče)“ (Bettelheim, 2004: 216). To vidimo i u tome što njegova Pepeljuga sama odlučuje spavati u pepelu: *Kad bi završila sve poslove, smjestila bi se u kutku pokraj ognjišta i sjela u pepeo, zbog čega su je svi u kući zvali Pepeljarka.*³ U verziji braće Grimm, Pepeljuga je morala spavati u pepelu, nema ovakvog samoponižavanja.

Perrault to ne radi bez razloga. Život sluškinje usred pepela može se doživjeti kao izuzetno poželjan, čak i uzvišen položaj. Biti vestalka, čuvarica ognjišta, bio je jedan od najuglednijih položaja dostupnih ženi. Za tu se čast biralo djevojčicu između šest i deset godina, a toliko je godina otprilike imala i Pepeljuga za vrijeme robovanja. Ako su se u toj ulozi pokazale dobrima, žene su sklapale sjajne brakove, kao i Pepeljuga. U drevnim značenjima nevinost, čistoća i položaj čuvarice ognjišta idu zajedno. Perrault na ovaj način možda želi naglasiti koliko su ognjišta obezvrijeđena tijekom kršćanske ere, kada su materinska božanstva degradirana. Pepeljugu bi se na taj način moglo gledati i kao majku božicu koja se kao mitska ptica feniks ponovno rađa iz pepela (Bettelheim, 2004: 218-219).

Zanimljiv inovativan element koji je Perrault unio odnosi se na materijal od kojeg je izrađena papučica, a to je staklo: *No njoj u trku spade staklena cipelica, a kraljević je vrlo*

---

³ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

*brižno podiže.*⁴ U vezi s tom pojedinošću često se javljaju nesuglasice. Pretpostavlja se da je Perrault ili osoba koja mu je pripovijedala priču pogrešno zamijenila prvotni izraz *vair* što označava sivkasto krzno, uglavnom od vjeverice, s izrazom *verre* što označuje staklo, budući da se te dvije riječi na francuskom vrlo slično izgovaraju. Staklo je osobito krhko i samim time ne podliježe rastezljivosti te lako puca, a pritom se i gubi. Neki smatraju da se to metaforički može povezati s himenom i djevičanstvom (Zlata, 2007: 75-76). Možemo pretpostaviti i da je staklena cipelica Perraultov namjerni izum zbog kojega je morao izostaviti važnu pojedinost iz mnogo ranijih verzija *Pepeljuge*, u kojima su si sestre osakatile stopala kako bi ih prilagodila papučici. Kraljević to nije znao sve dok mu ptičji pjev nije otkrio da je u cipelici krv. Da je papučica bila od stakla, krv bi odmah bila uočljiva (Bettelheim, 2004: 216).

U Perraultovoj verziji nije kraljević taj koji traži djevojku kojoj cipelica pristaje, već dvorjanin. Prije nego treba sresti kraljevića, Pepeljugu kuma odijeva u divne haljine: *Zatim se pojavi i kuma, čarobnim štapićem dodirne Pepeljuginu odjeću, koja postade sjajnija, no ikad prije. Odvedoše je mladome kraljeviću, onako urešenu.*⁵ Time se gubi bit da kraljevića ne obeshrabruje pojava Pepeljuge u starim haljinama jer zapaža njezine skrivene vrline. Na taj je način umanjena suprotnost između materijalističkih polusestara, koje se jedino u vanjštinu uzdaju i Pepeljuge, koja za vanjštinu ne mari (Bettelheim, 2004: 217).

Važan simbol koji se javlja u *Pepeljugi* jest suparništvo sestara. Priča odnos sestara zamjenjuje odnosom polusestara što je možda način da se objasni i učini prihvatljivim neprijateljstvo za koje bismo željeli da ne postoji među pravom braćom i sestrama. Niti jedna druga bajka ne prikazuje tako dobro unutarne doživljaje djeteta koje je na mukama suparništva s braćom i sestrama kad osjeća da su ga nadmašili. Kad priča odgovara najdubljem djetetovom osjećaju, onda ona za njega poprima svojstvo istine. Iz Pepeljuginе pobjede dijete crpi nadu za svoju budućnost koja mu je potrebna da bi je suprotstavio nevolji suparništva s braćom ili sestrama (Bettelheim, 2004: 204-207).

Iako u Perraultovim bajkama ima mnogo nasilja, on ne zaboravlja dobrotu. Pokazuje kako je dobro biti dobar i dobrota je primjereno nagrađena. Uz to što biva nagrađena za svoju dobrotu, Pepeljuga pokazuje i milosrđe jer oprašta zlobu svojim pakosnim polusestrama i udaje ih za dvorsku gospodu (Pintarić, 1999: 80): *Pepeljuga, koja bijaše jednako dobra koliko*

---

⁴ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

⁵ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

*i lijepa, u dvorima smjesti i svoje dvije sestre te ih istoga dana uda za dvojicu velike dvorske gospode.*⁶

Zanimljivo je primijetiti da se u priči maćehi ne događa ništa nezgodno, iako je sudjelovala u zlostavljanju Pepeljuge zajedno s polusestrama. Čini se da se maćehino ponašanje time opravdava dok se to isto ne može reći i za dvije polusestre (Bettelheim, 2004: 212).

Perrault s ironijom obrađuje svoju temu pa stoga ne vidi razlog zašto miševi i štakori ne bi mogli postati konji i kočijaši ako se Pepeljuga može pretvoriti u princezu. On ismijava shvaćanje da nam stremljenje najvišim ciljevima omogućuje nadići niske okolnosti našeg izvanjskog zbivanja (Bettelheim, 2004: 224-225).

Marc Soriano, francuski filozof dvadesetog stoljeća, Perraultovu drugu pouku s kojom završava priču: *Bez sumnje je velika predanost / Imati hrabrosti, duha / Biti dobra roda i bistroga uma / I drugim se darima dičit / što samo nebo ih dijeli; / no sve će vam uzalud biti / za napredak to malo vrijedi / ako da darove vaše istaknu- / nemate kuma il' kumu*⁷ naziva gorkom ironijom. U njoj Perrault naglašava da je korisno imati i pamet i hrabrost, ali da to ništa ne vrijedi ako nemaš kuma koji će ti to istaknuti. Čitajući Perraultovu obradu svjesno smo spremni prihvatiti ironiju koja priču svodi na zgodnu maštariju bez ozbiljnog sadržaja, jer nas to oslobađa obaveze da se pomirimo s problemom suparništva braće i sestara i da osvijestimo svoje unutarnje probleme. *Pepeljugu* svodi na maštariju koja se ne odnosi na nas i na naš život, a mnogi ljudi tako i žele vidjeti tu priču te na taj način možemo objasniti široku prihvaćenost njegove inačice (Bettelheim, 2004: 224-225).

4.3 Ljepotica iz usnule šume ili Trnoružica

Trnoružica je danas, kao i prethodno analizirane *Crvenkapica* i *Pepeljuga*, poznata u verziji Charlesa Perraulta i braće Grimm. U to vrijeme, to je bio stari motiv, jer postoje francuske i katalonske verzije iz 14., 15. i 16. stoljeća koje su Giambattisti Basileu, talijanskom književniku koji je utjecao na Perraulta, služile kao uzori. Perrault je znatno izmijenio svoju priču u odnosu na Basilea. U Basileovoj verziji javljaju se dva kralja. Jedan je kralj otac koji je svoju kćer Taliju, nakon što joj se iverak zabio u nokat, ostavio beživotnu sjediti na baršunastom stolcu te je otišao jer ju je toliko volio da je nije mogao gledati usnulu. Drugi je kralj ljubavnik koji je bio oženjen te je jednom našao Taliju i napravio joj dvoje

---

⁶ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

⁷ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

djece dok je ona bila u snu. Djeca su se Taliji hranila na prsima i jednom prilikom isisala iverak iz prsta. Talija je oživjela te ju je kralj ponovno potražio. Kraljica je bila ljubomorna na muževu nevjeru i željela je uništiti Taliju. Na kraju je kralj spalio svoju ženu na lomači i oženio se Talijom (Bettelheim, 2004: 196-197). Vrlo lako može se razumjeti da je Perrault smatrao neprimjerenim pričati na dvoru priču u kojoj oženjeni kralj siluje djevojčicu u snu, napravi joj djecu te na to potpuno zaboravi i onda se slučajno svega sjeti nakon nekog vremena.

U Perraultovoj bajci kralj i kraljević odvojeni su snom od stotinu godina i samim time nisu nikako povezani. Kraljica u njegovoj priči nije bolesno ljubomorna zbog muževe nevjere, kao kod Basilea, već se javlja kao edipovska majka. Ljubomorna je na djevojku svoga sina toliko da je nastoji uništiti. Perrault ne objašnjava kraljičinu kanibalističku mržnju, nego samo navodi da pripada rasi ljudoždera: *Kraljica je željela navesti sina da se izjasni te mu je više puta govorila da u životu treba uživati; no on joj se nikada nije usudio povjeriti svoju tajnu: bojao se, premda ju je volio; jer ona je pripadala rasi ljudoždera, a kralj se njome oženio samo zbog njezina velikog bogatstva.*⁸ (Bettelheim, 2004: 198)

Bettelheim smatra da je Perraultov kraljević vrlo neuvjerljiv lik. Svoj brak skriva od oca te ženu i djecu ne dovodi kući dok otac ima obuzdavajući utjecaj na majku ljudožderku, nego ih tek dovodi nakon njegove smrti i ostavlja same s kraljicom dok odlazi u rat. Pretpostavlja da to čini iz straha kraljeve ediposke ljubomore, ali ipak edipovska ljubomora majke i oca u jednoj bajci pomalo je pretjerivanje (Bettelheim, 2004: 198). Na ovom se mjestu može postaviti pitanje zašto Perrault to čini.

Jedno od mogućih rješenja nudi Bettelheim koji objašnjava da Perrault sve ovo čini zato što svoje bajke nije ozbiljno shvaćao. Bilo mu je stalo samo do sladunjavog, moralističkog stiha na kraju svake bajke. On uvodi pojedinosti koje umanjuju vrijednost njegove bajke. Miješa sitničavu realnost s važnim motivima bajke. To možemo vidjeti u opisivanju Trmoružičine odjeće: *Kraljević joj pomogne ustati; bila je posve odjevena i to vrlo veličanstveno; no on je dobro pazio da joj ne kaže kako je odjevena poput njegove bake i da ima visok ovratnik; nije zbog toga bila manje lijepa.*⁹ Takvim pojedinostima, koje su za cilj imale zabaviti publiku, Perrault je uništio mitsko, alegorijsko i psihološko vrijeme nagovješteno stoljetnim snom i pretvorio ga u kronološko vrijeme (Bettelheim, 2004: 198-199).

---

⁸ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

⁹ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

Same vile u priči imaju vrlo malo veze s zapletom. To se vidi u tome što se od zemlje do zemlje broj vila mijenja. Perrault ima sedam pozvanih vila i jednu nepozvanu koja izriče prokletstvo (Bettelheim, 2004: 200).

Glavna je tema svih verzija *Trnoružica* da će do spolnog buđenja djeteta doći, usprkos svim pokušajima roditelja da ga spriječe. S time je povezan i drugi motiv, a to je da čekanje na spolno zadovoljenje ne umanjuje njegovu ljepotu. Verzije Perraulta i braće Grimm počinju s naznakom da čovjek može dugo čekati dok nađe spolno zadovoljenje, a to se pokazuje dobivanjem djeteta. Kralj i kraljica kod Perraulta prikazani su kao njegovi suvremenici: *Išli su u sve moguće toplice; pokušavali sebi pomoći na sve načine, zavjetima, hodočašćima, sitnim pobožnostima, ali ništa nije koristilo.*¹⁰ Za razliku od te verzije, braća Grimm u duhu, mnogo bližem bajci, uvode lik žabe koja je kraljici ispunila želju (Bettelheim, 2004: 199).

Bettelheim u ubodu vretena uočava spolna značenja. Glavne asocijacije koje ova priča izaziva u djetetovoj podsvijesti prije će se odnositi na menstruaciju, nego na spolni odnos. Do krvarenja dolazi zbog susreta s jednom staricom, a ne s muškarcem. Menstruacija se često naziva prokletstvo i prema Bibliji žena od žene nasljeđuje prokletstvo. Dob u kojoj se vilina kletva treba ostvariti približna je dobi u kojoj menstruacija počinje (Bettelheim, 2004: 201).

Razdoblje pasivnosti koje karakterizira ovu bajku, nezrelom adolescentu omogućuje da se ne brine, a sretan završetak mu obećava da neće zauvijek zaglaviti u toj neaktivnosti. Koliko god *Trnoružica* bila stara, ona i danas mladeži donosi važnu poruku. Zbog općeg mišljenja da se ciljevi postižu jedino onda kada se čini nešto što se vidi, mladi se boje mirnoga rasta. *Trnoružica* pokazuje da razdoblje mirovanja, razmišljanja, usredotočenosti na sebe može voditi ostvarenju najvećih postignuća (Bettelheim, 2004: 195).

4.4 Modrobradi

Modrobradi je priča koju je izmislio Perrault i navodno nema neposrednih preteča u narodnim pričama. Ova se priča ne može u potpunosti gledati kao bajka. U priči nema ničeg čarobnog ili nadnaravnog, nijedan se karakter ne razvija. Nema napretka prema višoj ljudskosti. I Modrobradi i njegova žena na kraju ostaju isti. Događaji koji se odvijaju u priči potresaju svijet, ali jedini koji zbog toga postaje bolji je možda svijet jer u njemu nema Modrobradog (Bettelheim, 2004: 255). Što zapravo ovu priču čini bajkom?

---

¹⁰ Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>

Dva motiva koja ovu priču ipak približuju bajci su ključ na kojem se nalazi neizbrisiva krv i tajna soba u koju nitko ne smije ući jer se ondje čuvaju ubijene žene. Kada Modrobradi ženi daje ključ tajne sobe i nalaže joj da u nju ne ulazi, on zapravo provjerava njezinu odanost njegovim naredbama ili njemu samome. Neočekivanim uranjenim dolaskom on utvrđuje kako je njegovo povjerenje iznevjereno. Prema kazni pogubljenja može se zaključiti da se radi o spolnoj nevjeri. U prošlosti je u većini svijeta samo ženina spolna nevjera bila kažnjiva smrću, što joj zadaje muž (Bettelheim, 2004: 256).

Čarobni predmet koji se u priči javlja jest ključ, a kada se jednom uprlja krvlju, više se ne može oprati. Motiv krvi koji se ne može oprati poprilično je star te je znak da je izvršen neki zločin, obično ubojstvo. Javlja se i kod Shakespearea gdje, iako nitko ne vidi krv na rukama lady Macbeth, zna da je ona tu. Krv na ključu u Perraultovoj bajci može označavati gubitak nevinosti, a iz toga zaključujemo da se radi o spolnoj nevjeri (Bettelheim, 2004: 257). Kada slušamo ovu priču jasno nam je da je žena u velikom iskušenju da učini ono što je zabranjeno. Iako je priča zamagljena jezivim sitnicama, možemo je tumačiti kao priču o spolnom iskušenju.

Priča utjelovljuje dva osjećaja koja djetetu nisu strana. Prvi osjećaj je posesivna ljubav, kada netko toliko voli da je spreman uništiti tu osobu kako ne bi voljela nikoga drugoga, a drugi osjećaj je taj da je pretjerana želja za otkrivanjem spolnih tajni primamljiva, ali i opasna. Bettelheim smatra da na temelju neizbrisive krvi na ključu dijete na podsvjesnoj razini shvaća da je žena Modrobradog počinila neku spolnu nesmotrenost. Priča nam kazuje da je pasti u iskušenju sasvim ljudski i da je ljubomorni muž u krivu kada traži tako oštru kaznu. Osoba koja traži surovu osvetu zbog nevjere je kažnjena. U svojim poukama Perrault čitatelje uči višem moralu i čovječnosti. Ističe da spolne prijestupe razumije i oprašta (Bettelheim, 2004: 258).

5. POUČNOST BAJKE

Nakon detaljne analize četiriju Perraultovih bajki, trebamo se vratiti na početno pitanje, poučavaju li nas one čemu? Ivan Grgurević i Katja Fabris smatraju da bajka prije svega uči dijete pozitivnim osobinama kao što su strpljenje, požrtvornost i istinoljubivost. Uči ga kako se nositi s negativnim osobinama kao što su pohlepa, zavist, laž i škrtost. Bajka djetetu daje prve spoznaje o strahu, ljubavi i osjećaju pobjede. Ona je nesumnjivo prvi dom emocionalne inteligencije. Od četvrte do sedme godine života djeca se posebno intenzivno zanimaju za bajke i to razdoblje neki psiholozi nazivaju dobom bajke. Dijete u tom razdoblju većinom vjeruje onome što se u bajci priča. Slušanjem bajki djeca se uvode u svijet mašte gdje se događaju nezamislivi događaji i javljaju neobični likovi. Za njih bajke predstavljaju izvrsno sredstvo uživanja u imaginarni svijet. (Grgurević, Fabris, 2012: 155-157) Kako uopće odrediti koje bajke trebamo čitati djeci?

Karol Visinko prema psihologinji Paoli Santagostino navodi da je dobro čitati djeci klasične bajke u kojima prepoznajemo zlo i dobro te rasplet veliča pobjedu dobra nad zlim. Bajke sa zlim završetkom u djeci izazivaju previše tjeskobe. Smatra da bajke koje upućuju svojim motivima i idejama na udaljene krajeve ostaju udaljene i od djeteta. Preporučuje kulturno područje kojemu su djeca bliža (Visinko, 2005: 40). Bettelheim smatra da ne možemo znati u kojoj će dobi određena bajka određenom djetetu biti najvažnija i da stoga ne možemo odlučivati koju mu bajku valja čitati i u kojem vremenu. To može odrediti jedino dijete pokazujući svojim osjećajima ono što bajka izaziva u njegovoj svijesti i podsvijesti. Pri pripovijedanju bajki najbolje je slijediti dijete i njegove osjećaje (Bettelheim, 2004: 25).

Dijete vjeruje svemu onome što mu bajka kaže jer se njezin pogled na svijet poklapa s njegovim. U bajci će dijete prije naći utjehu nego je dobiti od odraslih koji mu je nastoje pružiti svojim gledištima na svijet. Bajka postupa na način koji je usklađen s dječjim načinom razmišljanja i doživljavanja svijeta. Odrasli smatraju da su odgovori koje bajke nude prije fantastični nego zbiljski. Rješenja im izgledaju netočna te se često protive izlaganju djece takvim informacijama. Ipak treba imati na umu da djeci nedostaje apstraktno mišljenje koje je važno da bi razumjela realistička objašnjenja. Davanje znanstveno ispravnog odgovora dijete ostavlja zbunjenim i intelektualno poraženim. Važno je shvatiti da su djetetu uvjerljive jedino one tvrdnje koje može razumjeti unutar svojeg postojećeg znanja i stupnja emocionalnog razvoja (Bettelheim, 2004: 47-49).

Često se postavlja pitanje trebamo li čitati bajke ako u njima ima nasilja, čudovišta. Moraju li sva čudovišta biti prijateljska kako bi djeci bila prihvatljiva? Time se zaboravlja na

čudovište koje dijete najbolje poznaje i najviše je njime zaokupljeno, čudovište za koje se dijete boji da je ono samo. Bez fantazija koje se javljaju u bajkama, dijete ne uspijeva upoznati to čudovište i ne uči kako ovladati njime (Bettelheim, 2004: 108-109).

Bajka nas ne suočava izravno s problemom i ne kazuje nam što moramo odabrati. Bajka onim što se u priči podrazumijeva pomaže djeci razviti želju za višom svijesti. Bajka upućuje poziv našoj mašti (Bettelheim, 2004: 38). Dijete koje je iz bajke naučilo vjerovati da se ono što se na prvu činilo kao odbojna, prijeteća spodoba može čudom pretvoriti u najkorisnijeg prijatelja, spremno je vjerovati kako se nepoznato dijete kojeg se boji također može pretvoriti u prijatelja. Vjera u istinitost bajke daje mu hrabrost da se odvaži sprijateljiti s prividno neugodnim likom. Dijete vjeruje da ono može izvesti istu čaroliju (Bettelheim, 2004: 51). „Svoju prvu i posljednju filozofiju, onu u koju vjerujem s najmanjom izvjesnošću, naučio sam u dječjoj sobi... Ono u što sam tada najviše vjerovao, ono u što sada najviše vjerujem, jest bajka.“ (Bettelheim, 2004: 62 prema Chesterton, 1909)

Uklapaju li se Perraultove bajke u gore navedena stajališta? S obzirom na analizu Perraultovih bajki, objašnjenje motiva i njegovih pouka u zadnjem ćemo poglavlju zaključiti mogu li se njegove bajke smatrati poučnima.

6. ZAKLJUČAK

Roditelji su često u strahu da će ulaskom u svijet bajki djeca izgubiti osjećaj za razliku između mašte i realnosti. Bajka je puno više od fantastične priče. Ona dijete zabavlja, govori mu o njemu samome i pomaže mu u razvoju njegove osobnosti. Bajka nudi značenja na toliko različitih razina i time neprocjenjivo obogaćuje djetetovo postojanje. One se ozbiljno i izravno posvećuju različitim problemima. Nudi djetetu rješenja koja na svom stupnju razvoja može razumjeti. Bajke su zbog toga jedinstvene. Njihovo najdublje značenje različito je za svaku osobu u različitim trenucima života. One imaju pozitivan psihološki utjecaj na djetetov unutarnji razvoj.

U Perraultovim bajkama ima nasilja, grubosti, ljudoždera pa čak i krvnika koji nisu uvijek kažnjeni. U *Crvenkapici* vuk, prikazan kao zavodnik i ubojica ostaje nekažnjen. Ostavlja li Perrault takav kraj samo zato jer podržava ubojstvo i silovanje? Naravno da ne. Perrault ne želi odvući pažnju čitatelja sretnim završetkom. Želi ga šokirati. Na taj način Perrault potresenom i pomalo uplašenom čitatelju ostavlja jasnu pouku i upozorava ga na opasnost zlih, zavodničkih vukova. Trebamo imati na umu publiku kojoj su ove bajke bile namijenjene, a to su ugledni francuski građani, odnosno i naivne, bogate francuske žene koje je trebalo upozoriti na opasnost, što Perrault i čini.

Međutim, Perrault ne zaboravlja dobrotu. Nagrađuje je i pokazuje da je dobro biti dobar. Njegova nas *Pepeljuga* poučava da se trebamo dobrovoljno poniziti kako bismo kasnije bili uzvišeni. Ta će nam se poniznost i dobrota nagraditi. Ali i nakon toga Perrault nas poučava da se ne smijemo uzoholiti, nego da trebamo oprostiti i dalje nastaviti biti dobri.

Tako se ističe da je važno stati u obranu žene, kao što to čini u bajci *Modrobradi*, u 17. stoljeću bilo je vrlo odvažno i hrabro. Zalagao se za bolji odnos muškarca prema ženi i za razumijevanje i opraštanje ženinih pogrešaka. Perrault nas u toj bajci poučava da ćemo biti kažnjeni ako ne budemo opraštali drugima.

Na samom kraju pitamo se koliko su ove teme primjerene djeci? Možemo li i trebamo li Perraultove bajke uključiti u odgojno-obrazovni proces predškolskog djeteta? Smatram da svakako trebamo. Bajka je tu kako bi djetetu pokazala neki novi svijet. Bajka je tu ne samo da zabavi dijete i pruži mu utjehu u sretnom kraju nego i da mu pokaže onu opasnu stvarnost koja ga čeka kada zaklopimo knjigu. Bajka je tu da pruži djetetu ono što mu je u tom trenutku potrebno. Naravno da će dijete ove bajke drugačije tumačiti od odraslih, ali one će njemu tada ili kasnije dati odgovore na njegova pitanja.

7. LITERATURA

1. Bettelheim, B. (2004). *Smisao i značenje bajki*. Zagreb: Poduzetništvo Jakić d.o.o.
2. Chesterton, G. K. (1909). *Orthodoxy*. London: John Lane.
3. Crnković, M. (1990). *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početaka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
5. Franz, M.-L. von (2007). *Interpretacija bajki*. Čakovec: Scarabeus-naklada.
6. Grgurević, I., Fabris, K. (2012). Bajka i dijete s aspekta junaka usmenoknjiževne i filmske bajke. *Metodički obzori*, 7 (1/2012), 155-166.
7. Jean, L. (2007). Charles Perrault's paradox: How aristocratic fairy tales became synonymous with folklore conservation. *Trames*. 11(61/56), 276-283.
8. Johnson, S. P. (2003). The Toleration and Erotization of Rape: Interpreting Charles Perrault's "Le Petit Chaperon Rouge" within Seventeenth-and-Eighteenth- Century French Jurisprudence. *Women's Studies: An inter-disciplinary journal*. 32 (3/2003), 325-352.
9. Pintarić, A. (1999). *Bajke: pregled i interpretacije*. Osijek: Matica hrvatska Osijek.
10. Visinko, K. (2005). *Dječja priča - povijest, teorija, recepcija i interpretacija*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Zlatar, M. (2007). *Novo čitanje bajke: arhetipsko, divlje, žensko*. Zagreb: Centar za ženske studije.

Korištene internetske stranice:

12. Charles Perrault: *Priče ili bajke iz prošlih vremena*. Pribavljeno 21. 6. 2018., sa <https://lektire.skole.hr/djela/charles-perrault/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom>
13. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Pribavljeno 23. 6. 2018., sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47719>